

In België worden elk jaar 6.000 tot 8.500 mensen opgesloten met oog op hun uitzetting naar hun land van herkomst of transit[1]. De mensen worden gedetineerd zonder veroordeling of einddatum. Detentie van migranten kent een buitensporige menselijke en financiële kost.

De gedetineerden die wij in de detentiecentra ontmoeten, spreken over gevoelens van **angst, depressie, eenzaamheid**,... Bijna alle migranten die we opvolgen, geven aan dat ze tot vandaag lijden onder hun opsluiting. Opgesloten worden zonder veroordeling noch einddatum heeft dan ook een enorme impact.

Detentie komt bovendien met een hoge financiële kost. **Elke gedetineerde migrant kost (minstens) 237 euro per dag**. Tussen 2018 en 2022 besteedde België gemiddeld 13 miljoen euro per jaar aan gedwongen terugkeer (exclusief personeelskosten)[2]. Maar detentie garandeert vaak geen duurzame terugkeer.

Als we de directe terugdrijvingen op onze luchthavens niet in beschouwing nemen, werden in 2022 **30 tot 40 procent van de gedetineerde migranten opnieuw vrijgelaten** uit de administratieve detentiecentra[3]. In 2021 was dat percentage nog hoger. Komt daar nog bij dat zo'n 60 tot 70 procent van de gedwongen uitzettingen gebeurt naar herkomstlanden van waaruit mensen zonder visum kunnen terugkeren[4][5]. Als we de Dublin-procedure meerekenen, loopt dat cijfer nog hoger op.

Ondanks dat alles wil de Belgische overheid 100 miljoen euro investeren in extra detentiecentra. Zo zouden jaarlijks tot 12.000 mensen opgesloten kunnen worden.

De nationale coalitie MOVE herhaalt met klem dat het recht op vrijheid een grondrecht is. Daarom willen we een einde maken aan detentie om migratieredenen. Al jarenlang bezoeken we elke week de zes Belgische detentiecentra. Vanuit onze expertise stellen we drie belangrijke maatregelen voor om detentie alvast te verminderen.

[1] De Covid-pandemie buiten beschouwing gelaten.

[2] De Kamer: [Schriftelijke vraag en antwoord nr : 0957 - Zittingsperiode : 55](#)

[3] Myria: [Migratie in cijfers en rechten \(2022\)](#) en JRS: [Monitoringsrapport Detentiecentra 2022](#) (pag. 8).

[4] Dienst Vreemdelingenzaken: [verwijderingen](#).

[5] Dienst vreemdelingenzaken: [landenlijst](#).

Move

1

Een algemeen verbod op het vasthouden van kwetsbare profielen en mensen die niet verwijderd kunnen worden

Tijdens onze bezoeken ontmoeten we regelmatig mensen die simpelweg niet uitgezet kunnen worden. Ook kwetsbare profielen, zoals mensen met een ernstige ziekte of zwangere vrouwen, worden vastgehouden. Daarnaast blijft België kinderen detineren (in de zogenaamde “terugkeerhuizen”) en families uit elkaar trekken.

Daarom moet de Belgische regering een vroegtijdig en doeltreffend systeem invoeren, om mensen die niet uitgezet kunnen worden en kwetsbare profielen op te sporen. Zo kan de detentie van deze twee categorieën voorkomen worden. Kinderen mogen in geen geval opgesloten worden en gezinnen mogen niet gescheiden worden omwille van hun migratiestatus. Het belang van kinderen moet voorrang krijgen bij alle beslissingen die de Belgische autoriteiten nemen.

Move

2

Detineer alleen als allerlaatste redmiddel, voor een beperkte periode, met effectieve en automatische gerechtelijke controle

Vandaag worden veel mensen opgesloten zonder dat de Belgische autoriteiten een andere, minder beperkende maatregel dan opsluiting hebben overwogen. Nochtans is dit een verplichting onder Europees en internationaal recht. Bovendien kunnen mensen uiteindelijk maandenlang vastzitten, aangezien de Belgische wet niet voorziet in een totale detentieperiode. Ten slotte worden maar weinig mensen door de rechter vrijgelaten omdat er geen automatische toetsing is en door de beperkte reikwijdte van het rechterlijk toezicht.

Daarom kan de Belgische staat detentie alleen gebruiken als allerlaatste redmiddel. Nadat het individuele dossier en de proportionaliteit van de maatregel grondig onderzocht zijn. Er moet een maximale detentieperiode vanaf de dag van aanhouding vastgelegd worden in de wet. Ten slotte moet de rechter de detentie systematisch, regelmatig en ad hoc kunnen toetsen.

Move

3

Vergroot de transparantie en de controle-mechanismen tijdens het hele terugkeerproces

Terugkeer is een complex proces waarbij veel actoren betrokken zijn. Transparantie is een cruciaal element in een rechtsstaat, vooral wanneer het risico bestaat op buitenproportioneel geweld.

Daarom moet de ondoorzichtigheid van dit systeem worden tegengegaan door:

- het versterken van ‘professionele’ profilering van de politie bij arrestaties,
- de rechten te garanderen van mensen die in administratieve hechtenis zitten op politiebureaus,
- te voorzien in een nationaal mechanisme ter voorkoming van foltering, zoals vereist door de VN (OPCAT) in alle detentieplaatsen,
- de overheid te dwingen regelmatig cijfers en nauwkeurige rapporten over de praktijken te publiceren,
- een permanente, onafhankelijke commissie op te richten die toezicht houdt op het terugkeerbeleid en jaarlijkse evaluaties opstelt,
- klachten vanuit detentiecentra toegankelijker en effectiever te maken.